

19

MAYIS

Samsun Halkevi Dergisi

Cilt : 8

Ağustos 1947

Sayı : 85

Me

30 Ağustos Zafer Bayramı

Emin HEKİMGİL

Yurttaşlarım,

30 Ağustos Zafer Bayramı tarihi-mizin en şerefli bir günüdür. Yirmi beş yıl önce Türk ordusu düşmana vatan topraklarında son darbeyi bu gün vurmuş, onu denize dökmüştü.

Hür ve mesut, sulh içinde yaşadığımız bugün Türk ordusuna ve ordunun kaynağı olan asil Türk milletine kutlu olsun.

Geçen dünya harbinin sonunda gayelerimizi cihane ilân etmiştik. Milli Misak sınırları içindeki Türk yurdu düşmandan kurtarılınca, yaşama ve tam istiklâl hakkımız tanınmaya kadar mücadeleye devam edecektik. Beş yıl hiç bir milletin tarihinde görülmiyen bu mücadele İstiklâl savaşımızdı. O sıralarda silâhlarımız alınmış, ordu dağıtılmış, yurdun en zengin bölgeleri işgal edilmişti. Milli birliğimiz dağılmak üzere idi. Yurdu yer yer kurtarmak isteyen cemiyetleri Atatürk bir araya getirdi, Türk ordusu yeniden teşekkül etti, Büyük Millet Meclisi kuruldu.

Dostsuz, ve müttefiksiz iç ve dış düşmanlara karşı yoksulluklar içinde savaşan Türk milleti neticeyi (Başko-

mutanlık) meydan muharebesiyle askeri alanda bitirdi.

27 ayda küçük Türk çetelerine karşı harbederek Akdenizden-Afyon'a ancak gelebilen istilâ ordusu, on dört gün içinde orta Anadoludan-Akdenize dökülmüştü.

Bu zafer, düşmanı Anadolu topraklarından temizlemiş, aynı zamanda boğazları elinde tutan itilâf devletlerine acizlerini isbat ettirmiş, Türk gücü karşısında başlarını eğdirmişti.

Mudanya ve Lozan büyük zaferin bir çiçeği, Cumhuriyet ve devrimlerimiz ise 30 Ağustosun birer meyvesidir

Yurttaşlarım,

Yirmi beş yıldır büyük ve küçük her millet insanlığa, hürriyet ve barışa karşı olan iyi niyetlerimizi hergün daha yakından öğrendi.

Biz zafer bayramını yalnız istiklâl savaşımızın kesin bir sonucu olarak değil, bundan böyle de hak ve istiklâlimize karşı yapılacak en küçük bir hareketin ne demek olacağını dünyaya göstermek için bir bayram ve ordu günü olarak kutluyoruz.

Ordumuz milli varlığın en kıymetli uzvudur. Geleceğin havacılıkta olduğu-

İ Ç İ N D E K İ L E R

30 Ağustos Zafer Bayramı	E. Hekimgil
Halkın Eğitimi meselesi	C. Sena Ongun
Millî Mücadelede Samsun	Y. Okay
Yeni sağlık Plânı ve Samsun	N. Özbalkan
Karadeniz kıyıları Ünye	M. Ş. Fırat
Kocadağ gezisi	N. Dilmen
Gebelik (Hikâye)	C. Çumralı
Samsun Halkevi çalışmaları	***

Ş İ İ R L E R

Samsunu ziyaret	N. Mülâyım
Nedir	A. Erdal
Yıllar sonu	Vecdet Falay

Halkın Eğitimi Meselesi

C. Sena Ongun

Bir cemiyetin medenî ve siyasal varlığı, halkının genel seviye ve eğitimi ile ilgilidir. Bunun içindir ki, her hükümet, her kanun koyucusu, hattâ din, mezhep, tarikat getirenler idare veya hitap ettikleri insanları kendi ülkülerine uygun kuvvetler haline getirebilmek için— çeşitli ilkelere inanır; ve bir takım belli eylemlere alıştırlar. Bu bakımdan halkın kişisel eğitiminde birbirine bağlı iki yön göze çarpar : biri, halkın kişisel değerlerini sağlayan özel eğitimi; diğeri ise kitle halinde ve topluluğun ortaklaşa ereklere uygun olan genel eğitimi.

Bunun ikisini birbirinden ayırmaya çok defa imkân yoktur. Özel eğitimden maksat, her ferdin, kendi özel ka-

nu çoktan anlamış yurt savunmasını geniş bir havacılık hazırlamakla kuvvetli ve sarsılmaz bir hale getirmiş bulunuyoruz. Çelik kanatlar Türkiye semalarının güvenini bütün varlığıyla korurken, milletçe hep birlikte ufukları heran dikkatle gözetliyoruz.

Sulhta ve savaşta aydın ve karanlık hergünde en büyük gücümüzü milli birlikten alıyoruz. Başımızda bu birliğin timsali, savaşların büyük kahramanı var. İnönü adı ve Türk ordusu **bu ulu kuvvetin** ta kendisidir.

Bugün Türk milletinin ölmeyeceğini dünyaya ilân ettiği bir gündür. Bugün milli egemenliğin ve istiklâl savaşının

rakter ve kabiliyetine göre, daha çok kendi nefesine faydalı bir insan haline gelmesini sağlayan alışkanlıkları kazanması; genel eğitim ise, topluluğun ülkülerine hizmet edebilecek bir insan haline gelebilmesi, yani kendisini aşıp etrafındakilerle beraber millî, medenî ve siyasal sorav ve ödevleri başara- bilmek değerler kazanması demektir.

Bu itibarla, birincisi : yaratılışın mizacın hattâ atavik etkilerin nüfuzuna tâbi olarak gelişir; Diğeri ise, tör, âdet, görenek ve geleneklerle beraber bütün dünya milletlerinin tutku ve ereklere ve devletin uluslar arası yarışında milleti için tasarladığı ülkülere bağlı olarak kökleşir ve şekillenir.

Bir adamın hayat savaşında başarı

kazandığı bir gündür.

Bugün, Cumhuriyete kadar mihnet, meşakkat ve ıstırapla dolu Anadolunun çürümüş ve bozulmuş saltanatla onun hükümetine son verdiği bir gündür. Bugün, hakkın kuvvete karşı geldiği ve kazandığı bir gündür.

İçinde bulunduğumuz bugünler bize şerefli bir millet olmanın gururunu veriyor. Türk milleti ordusuna ve milli birliğine dayanarak geleceğe emniyetle bakıyor, tuttuğu bayındırlık yolunda metin adımlarla durmadan ilerliyor. Cumhuriyetine ve birliğine sarsılmaz bir imanla bağlı bulunuyor.

Türk : Öğün, çalış, güven.

göstermesini sağlayan göz açıklığı, teşebbüs kudreti, yılmaz, yorulmaz, ümitsizliğe kapılmaz oluşu, kişisel meziyetlerdendir. Fakat bu adamın iyi bir asker olabilmesi hürriyet ve hak için savaştan çekinmemesi, müşterek işi ve görevlere katılabilmesi ve bütün medenî ve insel teşrifat ve edep kaidelerine saygı duyması ve tatbik edebilmesi bir takım genel meziyetlerdir. bunlar ayrı ve metotlu, sistemli, bilinçli bir eğitim yoluyla insanlara kabul ettirilebilirler. Bunun içindir ki, bireysel hayatında, bir çok ayıp, kusur ve hataları işliyebilecek bir adamın cesur, yurtsever, fedakâr ve etrafındaki insanlarla münasebetinde normal bir insan olabilmesi mümkündür. Buna karşılık her çeşit bireysel medeniyet ve faziletlerle malik olduğu halde korkak, milli ve genel ödevlerden kaçan, merhamet ve yardım duygusu veya alışkanlıklarından mahrum fertlere de rastlanabilir.

İnsanın bu iki cephesi birbirine pek fazla yapışık ve bağlı olduğu içindir ki, bunları yekdiğerinden ayrı olarak mutalea etmek güçtür. Zira, çok defa bunlar bir tek insanda paralel olarak gelişir veya çökerler. Asıl mesele şudur ki, her insanın bireysel ve bir de toplumsal olmak üzere iki kişiliğe malik oluşudur. Ve eğitimin en müsbet ülküsü şüphesiz ki bu iki cepheyi birleştirmek suretiyle mükemmel insanı yaratmaktır.

Milletleri birbirinden ayıran vasıflara dikkat edilecek olursa, bunun lisan, ırk, tarih ve din... gibi özelliklerinden başka aldıkları eğitimin de ayrı bir fark yarattığı görülür. Meselâ bir İsparta, bir Atina, bir Cermen ve Anglosakson eğitimi vardır ki, bu milletlerin hem siyasal ve hem de milli

bünyeleri ve tutkuları arasındaki farkı yaratır. Zira her eğitim tarzı, içine aldığı ilkelerle, milletlerin tarih boyunca takip ettikleri veya edecekleri ülkülerin gerçekleşmesi içinde fert ve cemiyeti özel bir renge boyar, birbirinden farklı edim, eylemlere sevkeder veya hazırlar. Eğitimin, ilke ve araçları her millette başka başka olduğu müddetçe, milli ülkülerde birbirinden farklı olacağı cihetle, insanlığı birleştirmek ve bir tek siyasal kişilik yaratmak güçtür. Bunun içindir ki demokratik, eğitimde kapital bir hayat anlayışı kökleşebileceği gibi bunun aksi veya başka türlü de mümkün olabilir. Bunun içindir ki, birbirine çok yakın olan İngiliz ve Amerikan milletleri bir birine benzemez; aynı askerî ve emperyalist anlayışa bağlı olan Japon ve Alman eğitimi de birbirine irca olunamaz.

Halbuki halkın kişisel eğitimi bütün ayrı bir özellik gösterir ve bu özellik aynı medeniyet dairesinde yaşayan insanları birbirlerine benzetebilir ve bu benzeyişi fertlerin daha çok kişisel alışkanlıklarında kendisini gösterir. Yere tükürmemek, kimseyi rahatsız etmemek, sırasını beklemek, milli parklarda, sinema veya tiyatrodaki çiçek ve kanapelere zarar vermemek bulaşık bir hastasını veya hastalığı bulunduğu takdirde evine misafir almamak veya gerekli tedbirleri almak. Vergisini kendi elile gidip vermek, herkesin inanç ve düşüncelerine saygı göstermek... Hulâsa ahlâkla da karışa bilen ve neticesi topluluğun ortaklaşa menfaatlarına da bağlı olduğu için genel eğitim sınırlarını da aşabilen alışkanlıklar bu çeşittendir ki, bunlar tamamen insel ve medenî bir karakter

tere malik oldukları için fertleri birbirine benzetebilir ve kişisel hayatlarında başkalarının şikâyet basıncını dâvet etmeksizin başarılı ve şerefli bir insan gibi yaşamalarını sağlayabilir.

Kendisini medenî bir millet ve insanlık içinde saygı değer bir kuvvet sayabilen kitleler, fertlerini bu ve buna benzeyen meziyetlerle süsleyebilirler. Bu işi başarabilmek için ilk iş, **ferde ve halka değer vermektir.** Ferdin ve halkın kendi buluşlarındaki soya çeken asaleti ve sağduyuyu harekete getirebilmektir. Vaktiyle İngiliz tramvaylarında «Vatmanla konuşmak yasaktır» yerine «Vatmanın sayın halkla görüşmesi yasak edilmiştir.» cümlesi vardı. Tamir edilmekte olan bir köprü üzerine sadece «bu yolda tehlike vardır.» levhası asılmıştı. Orada halkın seviyesi bu nezaketi anlayabilecek inceliktedir diyemeyiz. Zira ihtarın kaba olması ona itaat etmeyi sağlamadığını her zaman görüyoruz. Vaktiyle okullarımızın birinde divarlara «pencereden atlamak yasaktır; yerlere tükürmek memnurdur; yüksek sesle konuşmak cezayı müstelzimdir; çirkin şaka yapanlar tardolunurlar; v. s.» cümlelerini ihtiva eden levhalar asılmıştı. Bu levhaların bir hamlede okulu ziyaret edenlerde bırakacağı izlemin, içinde okuyanların ya anormal veya her çeşit iyilik, temizlik, güzellik ve doğruluk vasıflarından mahrum olan bir takım sabıkâlılardan ibaret olduğudur. **Bir cemiyet, kendi fertlerine ne kadar değer verirse, o cemiyet o kadar kendi benliğini yüce görür ve yücelir. Hiç bir alışkanlık ve düşünce tehditle ve zorla kabul ettirilemez.** Hattâ bilâkis, insanların bu çeşit etgilerine karşı özel bir direnmeleri ve deprenmeleri vardır gerek aile; gerek o-

kul ve gerek devletin, fertleri medenî bir disipline bağlayabilmek için kullanacakları en faydalı ve kolay vasıta menfi değil müsbet etgilerdir. Bu müsbet etginin başında bizzat idare edenlerin, öğretmenlerin ve isteyenlerin örnek olmaları gelir. Çocuğa «yapmayacaksın» diye emir veren bir anadan ziyade «benim oğlum veya kızım yapmaz!» diyen bir ana daha çok muvaffak olur. Babasıyla veya ceza ile yetiştirmekten ziyade çocukları kendi sağ duyuları, özseverlikleri ve şerefleri harekete getirilerek yetiştirmek hem kolaydır, hem de daha sürekli bir netice verir. **İşlenen suçlara en sert idarelerde daha şiddetli ve nicelik itibariyle daha çoktur.** Bu itibarla halkın, eğitimi işinde evvelâ her bir ferde —ister fakir ve ister bilgisiz ve hattâ suçlu olsun— değer ve şahsiyet vermek lâzımdır. Bir iş için her hangi bir memurun karşısına gelen yurttaş, ödevi kendisine hizmetten ibaret olan bir adam karşısında olduğunu hissetmeli, ondan göreceği güler yüz ve kolaylığı, kendisi başkasına göstermek itiyadını almalıdır. Askerlik şubesine baş vuran bir er adayı, orada ne kadar iyi karşılanır ve iyi muamele görürse, çocuk evinde, öğrenci okulunda ne kadar ciddi ve temiz bir alâkayla yüceltilirse.. bütün bir cemiyetin eğitimsel yücelik ve evrimi o kadar çabuk ve yaygın olur.

Yüzyıllardanberi bir sürü telâki edilmiş olan cemiyetimiz halkı Cumhuriyet idaresindenberidir ki, bir medenî insan olarak kabul edilmiye başlanmıştır. Köylüyü Efendi ve milleti gerçek eğimen olarak kabul eden demokratik bir Cumhuriyettir. Halkın eğitimi işi, siyasal işler kadar önemli ve ilk safta gelen işlerden olacağı tabiidir.

Millî Mücadelede Samsun

Yaşar OKAY

Millî Mücadelede Samsun Bölgesi safahatının ve o tarihteki askeri idare ve âsaişe memur olan komutanlarla Müdafaayı Hukuk teşkilâtında çalışan ve millî çetelere komut veren vatandaşlar hakkındaki bilgilerim istenilmişti; aradan seneler geçmesi hasebiyle hatırimda kalan malûmat ve müşahadâtımı aşağıda açıklıyorum.

Millî mücadele Başlangıcında Samsunda bulunan (15. nci Tümen Levazımı) ve sonrada 10. cu Tümen Kurmay 2. ci Şube Memuru idim.

Büyük Komutan ve Kurtarıcımız olan Gazi M. Kemâl Samsuna ilk kuruluş adımını 19 arkadaşı ile ve 19 Mayıs 1919 günü attığı Ordu karargâhını teşkil eden şahıslar :

1 - Ordu Müfettişi ve Doğu Bölgesi Komutanı ve Genel Valisi M. Kemâl

2 - Ordu Kurmay Başkanı Albay Kâzım Dirik (2. ci Genel Müfettiş iken ölmüştür.)

3 - Ordu Sıhhat Başkanı Albay İbrahim Tali (halen sayılandır.)

4 - Ordu Sıhhat Başkanı yardımcısı Dr. Binbaşı Refik Saydam [eski Başbakan olup ölmüştür.]

5 - Ordu topçu komutanı (ismini hatırlıyamadım.)

6 - Ordu kurmay yarbayı Arif (vatan haini olduğundan idam edildi.)

7 - Ordu kurmay binbaşısı Hüsrev Gerede (halen sefirdir.)

8 - Ordu baş yaveri yüzbaşı Cevat

Âbbas (Sayılav iken ölmüştür.)

9 - Ordu kurmay başkanı yaveri Hayati.

10 - Ordu konuk komutanı önyüzbaşı Mustafa (Sayılav iken ölmüştür.)

11 - Ordu mulhak yüzbaşısı İsmail Hakkı.

12 - Ordu mulhak yüzbaşısı Müm-taz.

13 - Ordu konuk doktoru önyüzbaşı Behçet (Tokat hükümet tabibiyken ölmüştür.)

14 - Ordu Emir subayı yüzbaşı Ali Şevket.

15 - Ordu Emir subayı üstegmen Arif Hikmet.

16 - Ordu şifre kâtibi Faik bey

17 - Ordu konuk iâşe subayı üst tegmen Abdullah.

18 - Ordu konuk kâtibi Rahmi.

19 - Ordu konuk kâtibi Nuri.

Ulu Atamızın Samsunu teşriflerinden bir iki gün evvel (15 inci tümen) ve o tarihte mutasarrıflık namına teşkil edilen teşrifat heyetine Samsun özel saymanlık müdürü yauyalı Osman (15. tüm] yaveri üst tegmen İsmail Hakkı ve bendeniz memur edilmiştik.

Halen Samsun halk partisi merkezi olan bina tefriş ve ordu konuk karargâhı olarak ayrılmıştı. O tarihte 15 Tüm. komutanı kurmay yarbay (halen koğulmuş, Mustafa asım ve mutasarrıf İbrahim Ethem) idi.

Bu idarecilerin beceriksizlikleri ve hassaten İngiliz mümüssiline her hu-

susta hizmetlerine amade bulunmaları ve İngilizlerin her emirlerini harfiyen yapmaları ve depolarımızdaki eslâha mekanizmalarının İngilizlere teslimi yüzünden büyük atamız ve kurtarıcımız Samsunu şereflendirdikleri günü yazifeden men'edilmiş ve gerek tümen vç gerekse mutasarrıflık vekâletine 15. inci tüm. alay 45 komutanı yarbay Edirneli İsmail Hakkı (son zamanlarda Çanakkale valisi iken ölmüştür.) tayin edilmişti.

15. tüm. komut heyeti

Tümen komutan vekili yarbay İsmail Hakkı.

Kurmay başkanı yüzbaşı İhsan (halen Tüm generaldir.)

Tümen mülhakı üst teğmen Hamit Ermutlu. (Kurmay albay iken 946 senesinde ölmüştür.)

Tümen yaveri üsteğmen İsmail Hakkı. (Halen 1. Ordu karmay başkanı tümgeneral.)

Piyade alay 38. komutanı binbaşı Demirali. (Ankara merkez komutanı iken ölmüştür.)

Piyade alay 56 komutanı binbaşı Fehmi (halen emekli generaldir.)

Tümen Topçu komutanı binbaşı Erzurumlu Adil.

Tümen levazım başkanı süvari binbaşı Ferit.

Müdafaai Hukuk Teşkilâtına memur şahıslar :

Halen Samsunda bulunan Hacı Hayrullah zade Ömer (halen Samsun saylavıdır.)

Gazete muharriri Ethem Veysi [946 senesinde ölmüştür.]

Eski Eğitim müdürü Adil. Avukat Hamit Erip. Ölü Osman Kadı zade Yusuf Kenan. Hacı Molla Dursun. Gümüş oğlu Hacı Haşim. Samsun ticaret odası başkâtibi Şükrü ve daha birçok

şahıslar varsa da bugün hatırlıyamıyorum. Millî çeteler komutanlarından Samsunda bulunan yedek subaylardan teğmen İstanbullu Süreyya (Bu şahıs mücadele bidayetinden nihayetine kadar millî çetelere ve kısmen nizamiye müfrezelerine kumanda etmiş ve pek büyük muvaffakiyetler göstererek hizmet etmiştir.

Büyük Atamızın Samsunu teşriflerinden evvel Samsun şehri [tümen komutanı Mustafa Asımın idaresizliği ve sıkı yönetim ilân etmesi bahanesiyle] bir İngiliz askeri müfrezesi tarafından işgal edilmiş ve İngiliz mümessili yüzbaşı mösyö Solter ve Fransız jandarma üsteğmeni mösyö Favron'un idaresine geçmişti ki bu günlerde yerli rum ve Ermenilerin hergün artan nümayiş ve hareketleri ve civar köylerde yapılan işkenceler ve İngilizler tarafından askeri kışlaların işgal edilmesi dolayısıyla mevcut erlerimizin bir kısmı kaçmış ve esasen seferberliğin hitam bulması dolayısıyla de erlerin bir çoğunun terhis edilmiş bulunmasından tümen umum kuvvesi dörtte üç nisbetinde düşmüştü.

İşte o kara günlerimizi bu günkü aydınlığa ve istiklâle kavuşturan Büyük Önderimiz ve Ebedî Şefimizin gelmesi üzerine milletimiz yeniden silâha sarılarak büyük kurtarıcısının emirlerine itaat etmişti.

O sıralarda Samsunun yerli evlâdından olup Mısırdan İngiliz esaretinden kurtulup Samsuna gelen Kurmaylarımızdan Albay Şefik Avni tümen komutanlığını üzerine almıştı. Geceli gündüzlü çalışması ve kahraman milletimizin büyük mürşidinden aldığı ilham ile Ordusuna koşması üzerine 15 inci tümen yeniden tam seferi vaziyete girmiş ve Büyük Millet Meclisinin

hükümetinin yarattığı bircümle malzeme ve edevatı ile yeniden donatılmıştı. Büyük kurtarıcımızın eliyle İngiliz ve Fransız kuvvetlerinin Samsunu tahliye etmesi üzerine, hükümetimizi tanımayan ve Pontos hülyasıyla isyan ederek silâhla dağlara çıkan şehirli ve köylü Rum, Ermenilerin takibina başlanmış ve bir çok Türk köylerini yakıp yıkan çeteler yok edilmiştir.

Bu sıralarda Şefik Avni'nin istifasından askerlikten çekilmesi üzerine yerine vekâleten Alay 45 komutanı yarbay İsmail Hakkı tayin edilmişti.

15. Tümenin 17 5 1337 günü batı cephesine hareketi üzerine Samsunda yeniden piyade 10. uncu tümen teşkil edildi. Tümen komutan vekâletine o tarihte aynı zamanda Samsun Askerlik Dairesi Başkanı bulunan eski alay 45 komutanı yarbay İsmail Hakkı tayin edilmişti. Bu zat daha bir müddet tümeni idare ve bizzat haftalarca eşkiya takibatında bulunarak büyük muvaffakiyetler göstermişti. O tarihlerde batı cephesinde yaralanarak Samsuna gelen 5 inci Kafkas Tümen komutanı Albay Cemil Cahit Toydemir (halen Millî Savunma Bakanıdır.) Tümeni devir ve teslim aldı. İdaresi esnasında birçok Pontos çeteleri yok edildi, Yunan donanması Averof tarafından Samsunun bombardmanı esnasında da yüksek idaresi ve muvaffakiyeti görüldü.

Cemil Cahid tekrar garp cephesi komutanlığı emrine tayini hasebiyle Samsundan ayrıldı. ve yerine o tarihte Çorum menzil müfettişi bulunan piyade albay Trabzonlu Albay Veysel geldi.

Albay Veysel zamanında, Amasyada bulunan merkez ordusu emriyle Samsundaki Pontos teşkilâtını idare

eden rüesa ve alâkadarın yakalanarak Amasyada Samsun saylavı Eminin başkanlığındaki istiklâl mahkemesine sevk edilip cezalarını gördüler.

Albay Veyselin de o tarihte batı cephesine nakli üzerine yerine değerli komutanlarımızdan (Menemen vak'asını muhakeme eden) Muğlalı Kurbay Albayı (halen Orgeneralidir.) Mustafa Muğlalı tayin buyuruldu. Mustafa Muğlalının Samsuna geldiği günün ferdasında bizzat eşkiya takibatıyla alâkadar olup Bafra, Nebiyan, Dazlı ve Tokat havalisindeki çetelerin takip ve yok edilmeleriyle uğraşarak büyük muvaffakiyetler göstermiş ve Samsun havalisinin asayişini tamamen temin etmiştir. 10 uncu tüm tuğay komutanı kurmay yarbayı Hafız Zühtü idi. Bu zat dahi Çarşamba Ünye bölgesi komutanlığını idare ederek birçok Rum ve Ermeni çetelerinin yok edilmesine muvaffak oldu. Son zafer ve umumi barışı müteakip kahraman 15. tümenin avdeti üzerine Samsunda teşkil edilen piyade 10 uncu tümen kaldırıldı. Subay ve efrad kısmen terhis ve kısmen 15 inci tümen emrine verildi. Askeri bir memur olmaklığım hesabıyla müdafaai hukuk teşkilâtıyla yakından temasım ve malûmatım olmadığından bu hususta bilgi veremeyeceğim.

Milletimiz lâayık olduğu istiklâle ve bu günkü hürriyet ve medeniyete kavuşturan büyük önderimiz M. Kemâle ve onun kurduğu sarsılmaz ve ebedî Cumhuriyet Hükümetine minnet ve şükranlarımı sunarken Samsunumuzun geçen karanlık tarihî günlerini yaşatmağa vesile olacak tarihçesini vücuda getirecek olan Samsun Helkevi kıymetli ve değerli heyetine derin saygılarımı sunarım.

YENİ SAĞLIK PLÂNI VE SAMSUN

Nuri Özbalkan

Bundan evvel 77 inci sayıda Samsun'un Cumhuriyetin XXIII ncü yılına geniş bir imar faaliyetile girdiğini, şehrin o gün için ihtiyaçlarının dolduğunu belirtmiştim. O günden bu güne kadar geçen zaman içinde henüz birer tasarı halinde bulunan bu işlerin bir çoğu başarılmış bulunuyor.

Bu gün de bu yazıma devam olarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından hazırlanan Sağlık plânı üzerinde durmak ve bundan Samsun'un kazancının ne olacağını belirtmek istiyorum.

Bu plânı vermeden evvel şunu da kaydetmek isterim ki bu günlerde her şehir için gazetelerde bir sürü tenkitler çıkarken Samsun için böyle bir şey mevzuu bahis bile olmadığı gibi aksi tecelli ediyor. Bu bize Samsun şehrinin hiç tenkit edilecek bir yerinin bulunmadığını göstererek bir memnurluk uyandırıyor ve bu memnurluk havası içinde süregelen çalışmalarımızda o nisbette randımanlı oluyor. Ben bu hususu gücüm yettiği ve dilim döndüğü kadar da İstanbul gazetelerinde müteaddit defalar neşrettim. Bu husus yalnız Samsunluları değil bu yurt üzerinde Türküm diye yaşayanların hepsini memnun eder.

Şimdi yeni Sağlık plânını tetkike geçebilirim.

Sayın Sağlık Bakanı Dr. Behçet Uz'un yeni bir başarısı olan bu hamle

cidden çok iyi. Yeni plân 10 senede tatbik edilmek üzere 600 000.000 liradan senede 60 000 000 lira ayrılmak suretile başarılabilecek. Türkiye bu plâna göre 7 sağlık bölgesine ayrılmış bulunuyor. Bu bölgeler sırasıyla şunlar olup İstanbul veya Ankaraya hasta gidip orada hastahanelerde yer bulunmadan kâh otel köşelerinde, kâh hastahane koridorlarında sıra bekleyipte derdine derman bulamayanların, bir sürü para sarfederek yokluk içinde kalanların bekledikleri bir seraptır sanırım.

Bölgeler: Balıkesir, İzmir, Seyhan, Ankara, Samsun, Erzurum, Diyarbakır'dır. Her bölgede yapılacak işler birbirinin aynidir. Şu halde ben burada yalnız Samsun'un kazanacağı varlığı ve şehrin neler kazanacağını göstermekle iktifa edeceğim.

Plânda «Bu bölgelerin merkezlerini teşkil edecek büyük şehirlerde hertürlü ihtiyacı karşılayacak sağlık ve sosyal yardım müesseselerinin toplu bir halde bulunmaları bir taraftan bütün bölgenin sağlığına en kısa yoldan başarılı hizmetler sağlamak imkânını verecektir.» denilmektedir.

Samsun bölgesi bu plân ile aşağıdaki hastahaneleri sinesinde topluyor.

- 1 - 500 yataklı bölge hastahanesi
- 2 - 300 yataklı akıl hastahanesi
- 3 - 300 yataklı çocuk hastahanesi
- 4 - 200 yataklı doğumevi.
- 5 - 100 yataklı çocuk yuvası

Samsun'u Ziyaret

Kayseri'den bindim trene,
Dost bağından gül derene,
Cennette yeri var desinler,
Samsun'u ziyaret edene.

Bende yeni geldim Samsun'a
Selâm söyleyin de dostuna,
Boğulmuş ölüyor desinler,
Denizi ziyaret edene.

Samsun'a güzellik veriyor,
ATA'mız çok güzel duruyor,
Bakma gözün değer desinler,
Halkını ziyaret edene.

Neşet Mülâyım

- 6 - 250 - 300 yataklı Verem hastahanesi (Kreşle birlikte)
- 7 - Verem dispenseri.
- 8 - 200 yataklı dinlenme yurdu.
- 9 - Çocuklar için 100 yataklı prevanatoryum.
- 10 - 300 yataklı sanatoryum.
- 11 - 300 yataklı bulaşıcı ve salgın hastalıklar hastanesi
- 12 - 100 yataklı sağır, dilsiz ve körler kurumu.
- 13 - Yaşlılar ve düşkünler yurdu.
- 14 - 100 talebelik hemşire okulu.
- 15 - 100 talebelik köy ebe okulu.
- 16 - İhyen Enstitüsü
- 17 - Sağlık Müzesi
- 18 - Yıkanma ve Temizlenme yurdu

Memurlar ve hekimler için ev ve apartmanları, dinlenme parkını ve bölge için lüzumlu olan otomobil, kamyon, kaptıkaçtılar için büyük bir garajı da buraya ilâve edince şehrin ne kadar büyüyeceği ve nüfusun ne kadar artacağı meydada çıkar. Bölgeler için ayrıca sıhhiye tayyareleri de bulundurulacağına göre tayyare meydanına da ayrıca cır hangar yapılması mümkündür.

N E D İ R

Nedir çektiğim bu aşk elinden
Gönül şifa bekler seher yelinden
Her şeyden kurtuldum, aşkın elinden
Kurtulmak bir nasip olmadı gitti.

Nedir her sevenin çektiği çile
Nedir bağlılığı bülbülün dile
Sazıyla eğlenen âşığın bile
Gözlerinin yaşı dinmedi gitti. (*)

Nedir bu dünyanın ilki ve sonu
Daha bir anlıyan olmadı bunu
On yedi yaşında büktü boynumu
Erdal dünyadan kâm almadı gitti.

Abdurrahman Erdal

(*) Gözlerinin yaşı durmadı gitti şdklinde de de söylenebilir.

Y I L L A R S O N U

Senl de mi ağlatıyor mazi,
Masum bâhar sabahlarından
İlk sevgilin mi el ediyor?
On yıl evvel,
Bir cami avlusunda unuttuğun
Kumral çocukluğun mu?

Ben artık unutmak istiyorum
Mendil salladığım istasyonu.
Ben artık kör olmak istiyorum;
Görmemek istiyorum izimi,
Badem ağaçlarının gölgesinde
Yıllar sonul..

Vecdet Falay

KARADENİZİN BOĞAZIÇI Güzel Ünye

M Şükrü FIRAT

Her yıl bire on veren Kara deniz toprakları Türkiyemizin başlıca erzak anbarlarından biri olduğu kadar, tabiat dekoru bakımından da gayet zengindir. Serin şimâl rüzgârlarının hiç eksik olmadığı ve yaz, kış yeşilliklerle örtülü bulunan bu şiiir dolu engin siteplerde güneşin doğuşunu ve batışını seyir etmek te ruhlar için ayrıca bir gıdadır. Buralarda Kara denizin hayat fışkıran fosforlu havasile sarhoş olup deliksiz bir uykuya dalmaktan dünyada ömür şey daha ne vardı?. Orta Anadolu'dan gelip sisli vadilerden geçerek sahilden süzüle süzüle denize inen irili ufaklı ırmakların, derelerin lirik türküsünü dinlemeğe doyulmaz. Hele buralarını beyaz gövercin kanadları gibi süsleyen beton köprüler de bulunursa o zaman bu muhteşem güzellik senfonisi size İsviçreyi falan aratmaz.

İki dağın hilâl şeklinde uç uca birleşmesiyle vücuda gelen koyda ta denizin içine girerek kayalıkların üzerine oturtulmuş merdivenli beyaz evleriyle Ünye ne kadar da boğaz içine benziyor ve cana yakın. geceleri pırıl pırıl yanan elektriklerin sulardaki akisleri ve mehtabın altın şerareler saçarak derinliklerde kıvrıla kıvrıla raks edişi hep başka bir alem. «Çakır tepesi» denilen ve pek meşhur olan mesire yerinden sabahları güneş

doğarken bir gün ötedeki Ordunun evleri görünür. Ünyenin «Balık değirmeni» ve «Fener burnu» namile iki mesire mahalli daha vardır. Fener burnundan biraz ötede ve Ünyeye 3-4 kilometre mesafeden yeşil ırmak denize dökülür.

Güzellik diyarı Ünyenin eski ismi «Ünyüs» imiş ve bu kelime yunance: eyi şarap manasına gelirmiş. Ünye eskiden şaraplarıyla meşhurmüş. Kasabanın kuruluş tarihi belli olmamakla beraber Yunanlılar ve Romalılar tarafından tahminen Milâdın ortalarına doğru tesis edildiği akla daha uygun gelmektedir. Ahalisi denizcilikle meşgulumuş. Sandal ve gemiler inşa ederek taşra ile ticaret yaparlarmış. Vaktile burada muntazam bir rıhtım olduğu sahildeki yıkılmış duvar harabelerinden anlaşılmaktadır. Buraları bugün artık tamamilen dolduğu için vapurlar çok uzakta demirlemektedirler.

Ordu vilâyetine bağlı bulunan Ünye ilçesi kurulduğu devirden beri ayrı bir şose ile Niksar - Erbaa ve Takata da bağlıdır. Mutedil bir havası ve kasabaya iki saat mesafede «Çatal tepe» köyünden çıkan: (Ünye suyu) namile maruf çok eyi bir içme suyu vardır ki pek hafif olan bu su kaplarla ilçeye getirilmekte ve nakil ücretleri normal olduğu zamanlar civar şehir ve kasabalara da gönderilmektedir. Ayrıca:

yarım saat mesafede «Balık değirmeni» denilen mahalden yeni su ile birleştirilerek kasabanın çeşmelerine akıtılan bir su daha vardır ki bu da hem içilmekte ve hem kullanılmaktadır. Bu suyun menbaının nerede bulunduğu belli değildir. Balık değirmenindeki muvakkat yatağı olan duvarları yıkılmış havuzdan ve altındaki pencereden burasının tarihi bir harabe olduğu sınımlanmaktadır.

Sou istatistiklere göre köyler hariç Ünyenin nüfusu yirmi bindir. Ahalisinin bir kısmını mübadiller teşkil etmektedir. Arazisi de geniştir. Sulak me'alarında her nevi kasaplık ve binek hayvanlar yetiştirilmektedir. Balık her mevsimde gayet bol çıkmakta ve ucuz satılmaktadır. Başlıca ihraç mahsulü fındık, diğer mahsulleri fasulya, mısır, kendir ve ketendir. Bilhassa meyve pek mebzul ve ucuzdur.

Vaktile Rumlar tarafından işletilen meşhur «Ünye taşı» ocakları ve işçiliği sonradan Türklerin eline geçmiş, fakat çimentonun icadile ve alâkasızlık yüzünden bu güzel san'at ta birdenbire sönmüştür. Bu gün işçilik ücretlerinin pek yüksek olması ve ocakların bir çok teknik alât ve makinalara muhtaç bulunmasından ötürü artık taş istihsal edilememektedir. Eğer bunlar temin edilir ve resmi bir müessese tarafından himaye görürse bu gün metruk bir halde bulunan bu ocakları işletip san'atı yeniden ihya etmek ve ilerletmek mümkündür. bu ocakların biraz aşağısında bulunan kireç ve kiremit fabrikaları işlemektedir. Ünyenin bir de çömlekciliği ve ipçiliği meşhurdur. Ve bunların da imalâthaneleri mevcuttur.

Kültür, cemiyet ve sağlık müesse-

seleri: üç tane ilk, bir tane orta okul, Halkevi, partiler, bir sinema, park, mimarisi klâsik tarzda büyük bir hamam. Ondan fazla kahvahane, yirmi kadar fırın. bir eczahane, Hükümet dispanserisi Bir hükümet doktoru ve iki hususî doktordan ibarettir.

Coğrafi bakımdan epeyce büyük ve iş hacmi geniş olan Ünye her nedense iktisadî bakımdan pek sönük kalmışdır. Haftada bir çarşamba günleri kurulan pazar müstesna; kasabada hiç bir canlılık hareketi görülmemektedir. Biri İstanbul'dan, diğeri de Trabzondan olmak üzere haftada limana ancak iki vapur uğramaktadır. Karadenizin bu şirin kasabası imar hususunda da maalesef uzun müddet ihmale uğramış ve bir elektrik fabrikası ile park içine bir de Ata Türkün büstünden başkaca bir şey yapılmamıştır. Bütün iç ve dış yollar yıllarca kazma yüzü görmeden yürünemeyecek bir halde olduğu gibi bozuk durmaktadır. Hele: Ünye - Terme Çarşamba şosesinde otobüs ve kamyonların işleyebilmesi bir şans işidir. Bu berbat yoldan geçen bütün nakil vasıtaları sık sık orman içlerine sapmak mecburiyetinde kalmakta bu da yolculuğu pek güçleştirmekte ve geciktirmektedir. Bunların bir an evvel yapılmasına şiddetle ihtiyaç vardır.

Ünye belediyesinin Çarşanbaya ve civar ilçelere işlettiği otobüslerin eyi bir varidat temin etmesine rağmen ilçenin ortasından geçen ve pek bozuk olan şoseye halâ adı bir kaldırım bile döşenmemiştir. daha belediyenin kendi oturacağı münasip bir binası da yoktur. Belediye önündeki küçük toprak meydan hâl vazifesini de görüyor. Hülâsa: Ünye imara ve her türlü kalkınmağa çok muhtaçtır.

Kocadağ Gezisi

Naci DİLMEN

Halkevimizin çalışma programında Samsun dolayındaki dağlardan biri olan 1300 metre yükseklikteki Kocadağ'a bir gezi yapmak da vardı.

Samsunda içme suyu meşhur olan bu dağa yalnız çıkılmakla kalınmıyacak, dağın eteğindeki Mevrek ve Mamados köyleri de incelenecekti.

Program haftalarca önce hazırlanmış ve gezi için her husus düşünülecek tertiplenmişti.

13 Temmuz 947 Pazar günü, geziye iştirak edecekler sabahleyin erken Halkevi bahçesinde toplanmışlardı.

Gelemen Devlet Çiftliğinin otobüsü ve üzerine iskemleler dizilmiş Tekel idaresinin bir kamyonu gidecek arkadaşlarla doldu.

Başta Halkevi başkanı Bay Emin Hekimgil, komiteler başkan ve üyeleri olmak üzere kafiye Vali muavinimiz Bay Rüştü Özlü, Umumi mağazalar müdürü Bay Hamit Fırat, Yerli mallar müdürü Bay Nahit Kulen ve bayan baylardan mürekkep olan kafiye yirmi beş kişi idi.

Köy yollarının çok bozuk olması otobüs ve kamyonun geçmesini çok müşküllandirdi. Yirmi beş kilometrelik mesafeyi bu şekilde ancak iki saattan fazla bir zaman içinde alabildik. Fakat Kocadağ, yaklaşıldıkça güzelleşen heybetleşen yeşil manzarası ve temiz havasıyla yol sıkıntısını unutturdu.

Mevrek köyüne yaklaştığımızda köylüler bizi karşıladılar. Kısa bir istihattan sonra bayan arkadaşlar köy evlerini ziyaret ve köy kadınlarıyla

konuşmağa, biz ise köyü gezmeye başladık ve tarlalarında ekin biçmekte olanlara "Kolay Gelsin,, dedik.

Köy, kırk bir haneliktir. Mamados köyüne doğru vadinin karşı tarafında "Acısu" denilen suyun kaynağına geldik. Bu su Samsunda tanınmıştır. Kü-kürtlü olması "Acısu" denilmesine sebep olmuştur. Samsuna damacanelarla getirilip "Kocadağ,, suyu adı ile satılan bu sudur. Kocadağ'ın üstünde bulunan su ise Paşasuyu diye anılmaktadır.

Acısudun Mevreğe dönünce köylülerle konuşmağa başladık.

Yemekten sonra dağ eteğindeki Paşa suyuna orman arasından tırmanarak çıktık.

Milli Eğitince hazırlanan programa göre 1953 yılında okul yapılacaktır. Köylüler bu müddeti daha kısaltmak, hatta bir eğitmen bulunursa evlerini vereceklerini söylemektedirler. Köy odası ve telefonu yoktur. Mevrek, adı köy yollarıyla diğer köylere bağlıdır. Kendi yiyecek ihtiyaçlarından sonra esas istihalleri tütündür.

Köylülerle konuşmalarımızdan sonra Kocadağ'a tırmanmağa başladık.

Meşhur Kocadağ suyunun kaynağına vardığımız zaman, kana kana içtik

Dağdan döndüğümüz zaman akşam yaklaşmıştı. Beraber getirdiğimiz gazete, evimiz yayınlarını, sosyal yardım kolunun gönderdiği sabunları köylülere ve rerek "Allaha Ismarladık,, dedik ve yola koyulduk.

HIKÂYE

Sabriye Altınbaş'ın Gebeliği . .

Celâl ÇUMRALI

Bir kapı önünde bekleyenler konuşmayı daima çok severler :

- Kan ter içinde kaldım.
- Buram buram ter döküyorum.
- Vesikayı kocamız istese vermezler mi acaba?
- Olmaz olmaz..
- Doktor görecektir, gebemisin değil misin!
- Yalanı meydana çıkarsa ceza versinler.
- Bütün karaborsacılar karımız gebe, doğurmak üzeredir diye buraya da üşüşürler.
- Arı gibi
- Sinek gibi
- At sineği değil mi?
- Tut çeneni be,
- Çene benim, konuşmakta vesikayla değil ya
- Kulacağımızın zarı patladı, yeter dedik, burama geldi..
- Benim de camma tak dedi.
- Oh doktor bey geliyor!
- Allaha şükür!
- Sus sus..
- Sıramı aldın?
- Geçme önüme?
- Biz sabahtan beri bekliyoruz.
- Yok akşamdan beril
- Çek dirseğini karnıma batıyor, kazık gibidir
- Sen karnını çek!
- Ay ay şahit olun!
- Çullanma hanım üzerime, ay ayy!
- Ne çekiyorsun omuzumdan?
- Sen benden sonra geldin.
- Kim demiş sana?
- Çenen tutulsun!
- Seniiiiinnnn!
- Aldın mı haydi güle güle!
- Yol açın;
- Bu taraftan geçme?
- Öbür taraftan geç!
- Yol verin canım?
- Yerimi kapacak..
- Kaptı bile

- Açık göz, gir hadi gir!
- Aman ne çenesi düşük karı!
- Ağustos böceği gibi!
- Sonra yuvanı yaptırırım sana, ne böceği olduğunu görürsün!
- Kime yaptıracağın mısssin bakayım?
- Kime olacak aslanların aslanı kocam!
- Benim yok mu sanki? hemde ne baba yiğittir!
- Ne malûm?
- Vay aşifte vay, karnımdaki piç mi? şahit olun, işittin değil mi? adın ne senin kardeş?
- Aman kardeş ben halimi düşünüyorum, bir şey işitmedim!
- Yalancıl!
- Ağzını topla hanım!
- Sen de mi duymadın?
- Duymadık duymadık!
- Yalancılar!
- Sus kocasız karı!
- Ha şöyle defedin piç anasını!
- Haydi sen gir, ağırlaştığın belli.
- Allah razı olsun!
- Kaç aylık?
- Tam sekizinde,
- Seninki?
- Unuttum kardeş.
- Doktor bilir.
- Hahh hahh hah sen bilmeyince doktor narıl bilsin!
- Ya seninki?
- Sana ne be, kaç aylıksa kaç aylık.. eninin körül
- Vay sende mi gebesin? aa aa aal
- 40 nda var..
- 50 sinde yoksa arap olayım!
- Saçları da kınalı!
- Şu yumruğu görüyormusunuz siz, tepenize indirirsem Allah yarattı demem!
- Canım belki kocası gençtir.
- Çopur kari sana ne kocamdan!

- Ööf ööf!
- İki can taşıyoruz a kardeş.. bekle de bekle!
- Hay basması bataydı!
- Yerin dibine geçseydi kaput bezil!
- Sen de mi gebesin?
- Tüh zavallı çiroza dönmüş!
- İğne iplik misali. : tüh tüh!
- Ben sizin gibi karnımı öne çıkartıp sağa sola yalpa vura vura el aleme karşı gördük görmedik demeyin gebeyim ben gebeyim ben diyecek takımdan değilim anladınız mı?
- Vay anasının kuzusu vay!
- Ağzı süt kokuyor!
- Nasıl seninki kız mı erkek mi bekliyor?
- Görülmemiş şey benimki kız delisi.. zeman kızları gibi yetiştireceğim diyor da bir daha demiyor.
- Ah ne iyi kocan varmış.. benimki erkek çocuğu yaparsan yaparsın sonra karışmam diyor, korku içindeyim!
- Ben de erkek çocuğunu severim doğrusu, büyüsün baksın benil!
- Hah hah haal ilin kızına gönül kaptırdı mı işin tamamdır, papucun dama atılır.
- Gülünü seven dikenini de sever a kardeş!
- Boş laf, oğlan anası sevilmez!
- Kız çocuğu kısmetiyle doğar, tasalanma!
- Allahtan hayırlısını beklemelil!
- Dün gece rüyamda iri iri, sulu sulu, bir tabak dolusu armut yedim.. sonra tabirnameye baktık : rüyasında armut yiyen gebe kadının çocuğu erkek olurmuş!
- Tüh tüh ben hiç yemedim!
- Yazık yazık!
- Ban de erkek çocuğu doğuracağım : bıçak üşüne oturmuşum!
- Nasıl?
- A bilmiyormusun? iki şilteden birinin altına makas diğerinin altına bıçak koyarlar, sen de habersizce gelir birisinin üzerine otursun, eğer altında makas bulunan şiltenin üzerine oturmuşsan doğacak çocuğun kızdır, aksi halde erkektir!
- Eve gider gitmez ilk işim bu olsun!
- Yoo haberin olmayacak.. konu komşu habersizce yapacaklar bu oyunul!
- Geçen gün bizim makinistin karısı Zehra hanımlara gitmiştim, bir aralık tepeme avucuyla tuz serpmiş, sonra bana dikkat etmiş alnımı kaşıymış : çocuğum erkek

- olacaktı.. eğer ağzımı, kaşıymışım çocuğumun kız olacağı anlaşılırmış!
- Hele şuna bak, gebe dediğin böyle olur işte!
- Karnı burnundal!
- Her halde ikiz.. maşallah!
- Sus sus çatma ona, şıfıntının biri, demin çapur karı diye bir bağırdı az kalsın korkumdan düşürecektim.
- Ööf ööf!
- Biz de sözleşmiş gibi.. gebeliğimiz hep sıcak aylara raslamış a kardeş!
- Ohh oh seninki girdi şükür, kurtulduk! Bu konuşmalar, bu gürültüler, bu telaşlar, bu sabırsızlıklar ikinci Dünya savaşında Yurdumuzda belediye dairelerinden birinin, belediye tabibinin kapısı önünde geçiyordu.. Bir yerden dağılan kalabalığın türlü ihtiyaç dalgaları zaman zaman ofis, fırın, kooperatif, yerli mallar pazarlarının önünde tekrar toplanır coşar, taşar ve durulurdu.
- Yığınların med ve cezri savaş boyunca sürdül!
- Bekleyenlerin en çok ilgisini çekmiş olan kınalı saçlı, gerçekten 45-50 yaşlarında görünen, enine boyuna, iki tarafına ağır ağır yalpalyarak içeri giren gebe bayan belediye tabibliğinin önüne dikildi. Alnından sızan iri iri terler burnundan çenesinden damlıyordu. Kirli penbe mendiliyle gah kurulanıyor gah yelpazeleniyordu. Genç tabib sordu :
- Adınız nedir?
- Sabriye Altınbaş efendim. Allah ömürler versin efendim, sabrım takadım kalmadı, bir kaç metre kaput bezi basma için bu işken celere katlanıyoruz, ne yaparsın çocuklar kar neleriyle vesikalarıyla doğmuyorlar ki..
- Sana yalnız adını sorduk bayan, ne işkencesi yapıyoruz sizel!
- Yanlış anlaşılmasın efendim, sizden dert yanmıyorum efendim, hava sıcak, kapının önünde de boşboğaz karılar toplanmışlar da onların dilinden yıldım, bunaldım da..
- Peki peki al bakayım vesikaları.. a a dur bakayım, Şebe sen mısın? ben de kızına sanmışım.
- Kendim için efendim.
- Niye çeviriyorsun arkanı bayan, burası resmî yer, ayıpl!
- Dışarıdaki karılar da : a bu da mı gebe?

- diye söz edip durdular, niçin olmasın, gence ne kocasına bakarmı bu, Allahın hikmeti vermedi vermedi de 40 ından sonra verdi işte!..
- Kocan kaç yaşında, kimdir, ne iş yapar?
- 50 sinde var, saatçı Osman derler..
- Kaç aylık bu?
- Sekizini doldurmak üzere efendim.
- Bu defa da gülümsüyorsun bayan, şakamı ediyarsun?
- A üstüme iyilik sağlıklı sizin gibi doktor beylerle eğlenmek haddimize mi düşmüş? oğlum yerindesin de utandım hanıl!
- Bu karın 18 aylığa benziyor bayan?
- İkizdir inşallah!
- Beri gel biraz, dur bakayım!
- Aman doktor bey kimseleri muayene etmediniz, beni mi edeceksiniz?
- Evet, karışma işimel!
- Üstüme fenalıklar geliyor amal!
- A al karnının bir tarafı çok sert, taş gibi, baksana bu tarafı yumuşacık! çağırın belediye ebesini, bu bayanı iyice muayene etsin! tuhaf şey!
- Ne oluyor doktor bey, rica ederim içeriye bu kadar gepe karı girdi hiç birisine böyle muamele etmediniz, rica ederim, rica ederim!
- Bayan, ebe bakacak, o kadar!
- Belediye ebesi geldi. Sabriye altınbaş odasına aldı. Muayene etti. ve bir bağırış, bir gülüş koptu! Bayan ebe elinde bir küçük köşe yastığı, iki havlu, bir kırmızı bel kuşağı, iki parça bezle birlikte çıka geldi ve elindekileri masa üzerine bırakırken :
- Aşk olsun doktor bey dedi, nasıl da bil-diniz!
- Vay utanmadan birde ne numaralar, ahlar oflar vahlar! bu yaptığın suçtur bayan, hakkında zabıt tutacağım!
- Aman doktor bey beni ele vermeyin, gençliğinizin başı için, kocam duyarsa dayaktan öldürür benil ne yapayım ihtiyacım vardı, gebelerle evlenecek olanlara yerli mallar pazarında, vesikayla kaput bezi, basma veriliyormuş dediler, kör şeytan aklıma getirdi, bir daha yapmam, bir daha yapmam!
- Çık git hadil!
- Allah ömürler versin!
- Sabriye Altınbaş karnı inmiş, köşe yastığı havluları, bezleri elinde, odadan dışarı çıkarı-

- lırken belediye ebesine; yiyecek gibi bakıyor, dişlerini gıcırdatıyordu.
- Bekleyenler :
- Yalancıl!
- Utanmaz karıl!
- Sıramızı aldı boşunal!
- Ay doğurmuşta maşallah..
- Allah herkese böyle kolay doğum versin!
- Kız mı?
- Oğlan canım!
- Ömrü uzun olsun!
- Anneli babalı büyüsün!
- Ben olsam polise teslim ederdim.
- Çatlayın patlayın, sizi çenesizler sizi, oh olsun işte, bak buna vesika derler vesikal!
- A vesikaları geri almamışlar!
- Unutmuşlardır.
- Vesikalı karıl!
- Doktor bey, doktor bey, vesikaları geri almamışsınız!
- Çağırın gelsin!
- Kaçtı kaçtı!
- Yakalayın!
- Ay zavallı gence de çarptıl!
- Tüh tüh kaçtı!
- Yetişin bayıldı zavallı tazel!
- Su su getirin!
- Açın göğsünü!
- Doktor bey, doktor bey burada bir gebe bayan bayıldı!
- Alın içeril!
- Vallahi bu da yapmacıktır!
- Yok canım gözleri bir hoş oldul!
- Açık göze bak, fırsattan istifade, sıramı çaldıl!
- İçerden çıkan odacı kapıyı kapadı. Bir saray muhafızı duruşu ve edasıyla bağardı :
- Diğerlerine öğleden sonra verilecek, öğleden sonraa!
- Ve bekleyenler bir ağızdan çığrıştılar :
- Bittik bittik! ööf oooff!

SAMSUN HALKEVİ ÇALIŞMALARI

Konferans :

Yurt içinde uzun bir geziye çıkmış bulunan Bayındırlık Bakanımız Cevdet Kerim İncedayı 16 Ağustos 1947 cumartesi günü saat 18 de Evimiz salonunda (**Karadeniz Bölgesinin bayındırlığı ve Samsun Limanı**) konusunda bir konferans vermiş, gezisinden ve gördüklerinden kısaca bahseden Bakan Samsun ilcelerinin ihtiyaçlarından ve bunların yol, köprü, elektrik, ırmak ıslâhı bakımlarından 1948 yılında yapılacak olanları ayrı ayrı söylemiş ve Kızılirmağın ıslâhı, Samsun limanı gibi büyük işlerin ise plânlaştırılmış olduğunu izah etmişlerdir. Bundan sonra yurt dâvalarına genel olarak temas eden İncedayı iç ve dış olayları anlatmıştır. Salonu dolduran çok seçkin kalabalık hatibi sık sık alkışlamıştır.

Toplantı :

Her yıl olduğu gibi bu sene de şeker bayramı salonumuzda törenle kutlanmış, gelen yurttaşlar birbiriyle bayramlaşmışlardır.

Büyük güreş musabakası :

Bayramın ikinci ve üçüncü 19 ve 20 Ağustos günleri bölgemiz karakucak güreş birincilikleri yapılmıştır.

Samsunlu millî güreşçimiz Yaşar Doğu için uzun zamandanberi spor kolumuzun yaptığı pılâna, beden terbiyesi müdürlüğünce de iştirakle musabakalar için büyük bir program hazırlanmıştır. İlceler, köyler ve Amasyadan gelen güreşçiler Halkevinde kayıtları yapılarak tartılmış ve Fener stadında çekilen kur'alara göre karşılaşmışlardır. Neticede, 60 kiloda :

Aziz Aker (Kavak) birinci

Ali Yücel (Kavak) ikinci

60-70 kiloda :

Şerif Batu (Havza) birinci

Ahmet Bulut (Lâdik) ikinci

70-80 kiloda :

Talip Arslan (Havza) birinci

Hasân Akal (Kavak) ikinci

Mustafa Sarıca (üçüncü)

Ağır siklet :

Seyit Ahmet Yavuz (Lâdik) birinci

Yakup Türk (Samsun) ikinci olmuşlardır.

Çok heyecanlı olan bu maçlara elliye yakın güreşçi iştirak etmiştir. Güreşleri terip ve musabakaları idare edenler :

Rıza Tezel, Faruk solok, Esat Sever, İlhan Berksoy, Hüsnü Velioğlu, Kerim Köktener

Güreşçilere musabaka sonunda hitabeden halkevi başkanı kendilerine teşekkürler etmiştir.

Musabakalarda millî güreşçimiz Yaşar Doğu güreş fedarasyonu adına hazır bulunmuş ve idare etmiştir.

Garden parti :

Samsun lisesi mezunları cemiyeti yazlık sinema bahçemizde 23 ağustos Cumartesi günü bir garden parti vermiş, gençler dâvetlilerine çok güzel ve neşeli bir gece geçirtmişlerdir.

İngilizce dersleri :

Üç kurs halinde bilenler, orta bilenler, ve yeni başlayanlara mahsus olan kurslarımız bir ay yaz tatili yapmışlardır. Derslere tekrar 10 eylûlde başlanacaktır.

Boks çalışmaları :

Yaz devresi çalışmaları haftada üç defa olmak üzere başlamıştır. Çalışmalardan iyi bir netice alınırse eylûl sonunda bir musabaka yapılacaktır.

Yayınlarımız :

Kitaplarımızdan 16 n cısı olan (Şairler Konuşuyor) adlı Dil - Edebiyat kolu başkanı Kemal Yenerin eseri 100 kuruş fiyatla çıktı.

(Samsun Tarihinde Önemli Olaylar) yakında çıkarılacaktır.

İmtiyaz sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden : Emin Hekimgil
Basıldığı yer : İl Matbaası - Samsun

Fl. 25 kuruş